

Informacja w sprawie ustawy z dnia 4 grudnia 2025 r. o zmianie ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego oraz niektórych innych ustaw

W dniu 28 maja 2021 r. w Katowicach strona rządowa, strona związków zawodowych, gminy górnicze oraz przedsiębiorstwa górnicze zawarły umowę społeczną dotyczącą transformacji sektora górnictwa węgla kamiennego oraz wybranych procesów transformacji województwa śląskiego. W pkt IV tej umowy ujęty został harmonogram, zgodnie z którym do końca 2049 r. stopniowo zlikwidowanych ma zostać 17 podziemnych zakładów górniczych (kopalń/ruchów), wydobywających węgiel kamienny energetyczny. Ponadto w pkt VI umowy społecznej przewidziano pakiet świadczeń osłonowych w postaci urlopów górniczych, urlopów dla pracowników zakładów przeróbki mechanicznej węgla oraz jednorazowych odpraw pieniężnych. Zgodnie z deklaracją projektodawcy głównym celem wprowadzanych zmian jest kontynuowanie procesu stopniowego wygaszania działalności podziemnych zakładów górniczych wydobywających węgiel kamienny, zgodnie z harmonogramem, ujętym w pkt IV umowy społecznej. Nowelizacja służy również umożliwieniu objęcia systemem wsparcia górnictwa węgla kamiennego koksującego w Polsce, poprzez stworzenie mechanizmu pozwalającego na restrukturyzację, w tym redukcję zatrudnienia, również tej części sektora górnictwa węglowego. Nowelizacja wprowadza zmiany w: ustawie z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1383), ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 163, z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 427 oraz z 2025 r. poz. 1216).

Ustawa stanowi, że w przypadku gdy likwidacja kopalni zostanie rozpoczęta w okresie od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2049 r., przedsiębiorstwo górnicze objęte systemem wsparcia będzie finansowało zadania w zakresie likwidacji kopalni, zakładu górniczego lub jego oznaczonej części, zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym oraz pożarowym, w trakcie i po zakończeniu likwidacji kopalni, naprawiania szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego w trakcie i po zakończeniu likwidacji zakładu górniczego, w tym szkód powstałych w wyniku reaktywacji starych zrobów, rekultywacji terenów zdegradowanych, zagospodarowywania majątku likwidowanej kopalni oraz likwidacji i zagospodarowywania zbędnego majątku przedsiębiorstwa górniczego ze środków własnych zgromadzonych na funduszu likwidacji zakładu górniczego. Po wyczerpaniu tych środków finansowanie będzie następować kolejno z pozostałych środków własnych oraz z dotacji budżetowej lub ze środków pochodzących z podwyższenia

kapitału zakładowego przedsiębiorstwa górniczego skarbowymi papierami wartościowymi przez Skarb Państwa. Przedsiębiorstwo górnicze będzie mogło także zbyć nieodpłatnie na rzecz innego przedsiębiorstwa górniczego kopalnię, zakład górniczy lub jego oznaczoną część, prowadzące wydobywanie węgla kamiennego lub roboty górnicze, w celu przeprowadzenia ich restrukturyzacji lub likwidacji.

Ustawa stanowi podstawy prawne do wypłacania świadczeń uprawnionym pracownikom zakładów górniczych bezpośrednio przez przedsiębiorstwa górnicze objęte systemem wsparcia, ze środków pochodzących z dotacji budżetowej przeznaczonej na ten cel oraz ze środków pochodzących z podwyższenia kapitału zakładowego przedsiębiorstwa górniczego skarbowymi papierami wartościowymi przez Skarb Państwa. W świetle przyjętych rozwiązań pracownikom przedsiębiorstwa górniczego objętego systemem wsparcia, nieposiadającym uprawnień emerytalnych, będzie przysługiwał: urlop górniczy, urlop dla pracowników zakładu przeróbki mechanicznej węgla, bądź jednorazowa odprawa pieniężna. Pracownikom i byłym pracownikom kopalni postawionej w stan likwidacji w okresie od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2049 r., wchodzącej w skład przedsiębiorstwa górniczego objętego systemem wsparcia, będzie nadto przysługiwać renta wyrównawcza przyznana na podstawie prawomocnego wyroku sądu, ugody zawartej przed sądem albo ugody zawartej między pracodawcą a pracownikiem lub byłym pracownikiem. Pracownicy zatrudnieni w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny koksujący zostaną objęci tymi samymi regulacjami dotyczącymi świadczeń osłonowych, co pracownicy przedsiębiorstw górniczych, które zostaną objęte systemem wsparcia.

Celem zmian w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych jest zwolnienie od podatku dochodowego kwoty jednorazowej odprawy pieniężnej, która będzie przysługiwała pracownikowi przedsiębiorstwa górniczego objętego systemem wsparcia, który nie posiada uprawnień emerytalnych.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.